

ZO! Observatielijst Zelfregulatie in het onderwijs

Wat is de ZO!?

De ZO! bestaat uit 15 items die tezamen drie schalen vormen: Taakgericht gedrag, Zelfbewustzijn en reflectie, en Interactie in de klas. Bij elk item worden vier concrete omschrijvingen van gedrag van een leerling gegeven. Deze komen overeen met vier ontwikkelingsfasen van zelfregulatie: van een behoefte aan externe regulatie in nabijheid van de leerkracht (fase 1. preregulatie) tot aan het volledig zelf kunnen reguleren (fase 4. zelfregulatie). In de observatielijst lopen bij elk item de fasen op van links (fase 1) naar rechts (fase 4). De leerkracht geeft daarbij aan welke omschrijving het beste past bij het gedrag van de leerling. In de metertjes op het BergOp profiel van de ZO! geven de wijzers per subschaal steeds aan in welke fase de leerling zich bevindt. In onderstaande een korte uitleg over de verschillende fasen.

Fases van de ZO!
1. Preregulatie
De leerling probeert zijn gedrag te reguleren door middel van zelfstimulering (zoals fladderen, hoofdbonken, geluiden maken). Hij is daarbij moeilijk bereikbaar, maar heeft nog constant sturing van een volwassene nodig om tot leren en ontwikkelen te komen. Deze sturing moet individueel geboden worden, waarbij de leerkracht nabij de leerling is.
2. Externe regulatie
De leerling is nog nauwelijks op anderen gericht. Hij is nog nauwelijks bewust van zijn gedrag, gedachten en emoties. De leerling heeft de sturing van een volwassene nodig om tot leren en ontwikkelen te komen. Het is niet (altijd) meer noodzakelijk dat de leerkracht hiervoor zeer nabij de leerling is; de sturing kan op enige afstand worden geboden.
3. Co-regulatie
De leerling is zich bewust van (de gedachten, emoties en het gedrag van) anderen. Dit bewustzijn vertaalt zich echter nog niet altijd spontaan in het handelen; hij heeft de sturing van een volwassene nodig om de transfer te maken naar het toepassen tijdens het werken en leren in de klas.
4. Zelfregulatie
De leerling is (grotendeels) in staat om bewust om te gaan met zijn gedachten, emoties en gedrag in zijn relatie met anderen. Hij heeft niet of nauwelijks sturing van een volwassene nodig.